

Vlada Crne Gore je prije nekoliko dana odlučila da koncesiju na istraživanje i eksploataciju nafte i gasa u svom podmorju povjeri konzorcijumu koji čine italijanska kompanija Eni i ruski Novatek.

U domaćoj javnosti niko ne spori da su ove firme referentne u naftnom biznisu, ali su se ipak pojavile određene kontroverze u vezi sa procesom odabira koncesionara, njihovim standardima, ali i povratkom ruskih investicija u Crnu Goru na velika vrata.

Pozivnica Crnoj Gori da stupi u punopravno članstvo u NATO-u i veoma oštre, skoro nediplomatski direktne reakcije Moskve nijesu predstavljale smetnju Rusiji da ponovo pokrenu velike investicije u Crnoj Gori.

Vlada je, po okončanju tenderske procedure za davanje koncesije na istraživanje i eksploataciju nafte i gasa u Crnoj Gori, odabrala italijansku kompaniju Eni koja je domaćoj javnosti poznatija kroz njen brend Agip, a koja se za ovaj poduhvat udružila sa ruskim Novatekom.

Glavni akcionar i predsjednik Novateka je Leonid Mikhelson, ruski biznismen čije je bogatstvo magazin Forbes 2014. godine procijenio na 15 i po milijardi dolara. Mikhelson kompanijom upravlja sa nepunom trećinom vlasništva, a jedan od akcionara je i globalno poznat ruski Gazprom sa desetak posto akcija.

Pošto je Crna Gora krajem prošle godine dobila pozivnicu za članstvo u NATO nakon čega je Moskva zahladnjela retoriku i odnose sa Crnom Gorom, domaću javnost je zaintrigirao ulazak ruske kompanije u veliku investiciju u Crnoj Gori kakva je istraživanje i eksploatacija nafte i gasa u njenom podmorju.

Ministar vanjskih poslova, Igor Lukšić, smatra da je sve u skladu sa odnosima starim tri vijeka.

“Već 315 godina ih nijesmo prekidali iako je bilo raznih faza, tako da ni sada politički odnosi nijesu prekinuti. Mislim da je nedavna posjeta zamjenika ministra Meškova bila korisna za bolje razumijevanje pozicije obje zemlje na principijelan način. Složili smo se da razlike po političkim pitanjima ne treba da budu razlog da se prekine saradnja u mnogim drugim oblastima. Postoje brojne druge investicije u sektoru turizma. To samo potvrđuje da Crna Gora nije zatvorena za ekonomsku saradnju sa bilo kim od naših partnera. Naprotiv. Međutim, potrebno je da razumijemo da postoje principijelni stavovi od kojih ne možemo odstupati”, navodi Lukšić.

Ukoliko Skupština, koja će imati posljednju riječ, potvrdi Vladinu odluku, koncesija će se izdati na 30 godina.

“Očekujemo da ovaj biznis u Crnoj Gori počne tokom ove godine. Ovo je radni program koji u prvom periodu istraživanja ima vrijednost od 85 miliona eura, a u drugom 12 miliona eura.

Dobijamo garancije majki firmi za štete koje eventualno nastanu”, tvrdi Vladimir Kavarić, ministar ekonomije.

Okonačan tender se odnosio na 13 istražnih blokova u crnogorskom podmorju.

Osim Novateka i Enia, na javni poziv za dodjelu ugovora o koncesiji za istraživanje i eksploataciju nafte i gasa prijavili su se i grčko-engleski i američko-austrijski konzorcijumi, ali je pobijedila italijansko-ruska kombinacija.

U NVO MANS podsjećaju da su upravo Eni i Gazprom koji je značajan suvlasnik Novateka, još 2010. godine pominjani kao potencijalni partneri u ovom poslu.

Koordinatorica istraživačkog centra MANS-a, Ines Mrdović, koja ima ozbiljne primjedbe na netransparentnost tenderske procedure, strahuje jer se čini da ne postoji ni procjena uticaja na, za Crnu Goru, veoma važan - turizam, ali i brojne druge nepoznanice.

“Istraživanje, samo po sebi, nije nimalo jeftino. Recimo, postavite platformu i sprovedite istraživanje, pa se, recimo, pokaže da nema nafte i gasa, onda morate da zatvorite lokacije na morskom dnu i da uklonite platformu, a to su milionska sredstva. Pitanje je ko će to da plati. Ako se pokaže da ima nafte i gasa, mora se obezbijediti dopremanje do kopna, vjerovatno, putem cjevovoda. Na kopnu morate imati odgovarajući terminal, a to su opet milionske investicije. Osnovno pitanje je da li bi korist koju bi država mogla imati veća od ulaganja u prateću infrastrukturu”, ocjenjuje Mrdović.

Ines Mrdović je rekla da MANS intenzivno istražuje obje kompanije koje je Vlada odabrala, ali da nalazi još uvijek nijesu spremni za objavljivanje. Dodajući da posao otežava i činjenica da je Vlada podacima dala status povjerljivih, kaže da postoje razlozi za ozbiljnu zabrinutost. Da takvi razlozi postoje, potvrđuje i izjava Nataše Kovačević, direktorke ekološke organizacije Green Home.

“Agip je od 2012. i 2013. godine, prema straživanju Amnesty Internationala, imao 471 izlivanje, odnosno, nesreću u vezi sa naftom. I u prethodnim godinama 2011. i kasnije, ovaj broj se kreće oko 400 nesrećnih slučajeva. Zbog toga smatramo da su ovo kompanije koje su prepoznate po ekocidu i koje to već godinama čine. Zaista, mi kao zemlja koja nema neophodne adekvatne kontrole, nijesmo spremni ni za neke kompanije koje rade i po boljim standardima, a ne za one niskorangirane”, konstatuje Kovačević, te zaključuje:

“Dok vodimo ovaj razgovor, u Nigeriji se dnevno izliva oko 16.000 barela nafte. Riječ je o naftnim cjevovodima Agipa koji je kćerka kompanija Enia. Kako kažu lokalni ribari, predstavnici Enia, čak nijesu ni izašli na lice mjesta kako bi sagledali štete, a zatim počeli da rade na sanaciji. Eni, u zvaničnim saopštenjima, čak ne umije ni da objasni kako je došlo do incidenata.”